

BESZÁMOLÓ VASÁRUS GÁBOR DOKTORI ÉRTEKEZÉSÉNEK VÉDÉSÉRŐL

ILCSIKNÉ MAKRA ZSÓFIA

Vasárus Gábor a Szegedi Tudományegyetemen szerzett okleveles geográfus diplomát 2013-ban, a terület-és településfejlesztő szakirányt abszolválva. Doktori tanulmányait az SZTE Földtudományok Doktori Iskolájában folytatta Bajmócy Péter egyetemi docens témavezetésével. A jelölt kutatási témájában rendszeres szerzője a Településföldrajzi Tanulmányok folyóiratnak. Doktori értekezésének címe: *„A lakossági szuburbanizáció szerepe a hazai vidéki agglomerációk külterületeinek átalakulásában”*, melynek nyilvános vitája 2019. január 24.-én zajlott Szegeden az SZTE TTIK Gazdaság-és Társadalomföldrajz Tanszékén.

A bizottság elnöke Rakonczi János egyetemi tanár (SZTE), tagja Balogh András egyetemi docens (ELTE Savaria Egyetemi Központ) volt, a titkári feladatokat Kovács Attila adjunktus (SZTE) látta el. A disszertáció opponensei Egedy Tamás egyetemi docens (MTA CSFK Földrajztudományi Intézet) és Hardi Tamás egyetemi docens (MTA KRTK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet Győri Osztály) voltak.

A választott téma aktualitása kétségtelen, hiszen a szuburbanizáció kutatása mind nemzetközi, mind magyarországi aspektusban nagy hagyományokkal rendelkezik. Az opponensek szerint hiánypótló a dolgozat, ahogyan azt Hardi Tamás is kiemeli, hiszen „a szerző a fent jelzett folyamatok tanulmányozására vállalkozott a településhálózat egy eddig kevésbé vizsgált szegmensében, a külterületeken, illetve az egyéb belterületeken.” A napjainkban zajló társadalmi-térbeli folyamatok tükrében a disszertáció a gyakorlati élet számára is hasznos tanácsokat fogalmaz meg.

Vasárus Gábor dolgozatában négy fő kutatási kérdést fogalmazott meg. Elsőként, arra kereste a választ, hogy miben különböznek a külterületekre irányuló lakossági szuburbanizáció motivációi a településekre irányuló általános kiköltözésektől? Második fő kérdésköre a lakott külterületek tipizálásának alternatívái voltak. A dolgozat további kérdése, hogy a közösségek összetétele, valamint a társadalmi kapcsolatok rendszere miképpen befolyásolják a szuburbanizációs folyamatokat? Végül a negyedik fő célkitűzése azon kérdés megválaszolása volt, hogy milyen módon hat a külterületekre irányuló szuburbanizáció a városi térségek térszerkezetére, van-e különbség a belterületekre és az egyéb belterületekre irányuló migrációban?

A jelölt munkája során valamennyi célkitűzését a településföldrajzi munkákra jellemző klasszikus módszertan követésével és annak eszközrendszerének alkalmazásával valósította meg. A szerző négy olyan várost jelölt meg mintaterületként, ahol a hazai külterületek típusai a lehető legszélesebb

körben megtalálhatóak, illetve a hazai vidéki szuburbanizáció formái megjelennek. Ezt követően az empirikus vizsgálathoz elengedhetetlen alapot képező statisztikai adatok elemzését végezte el a jelölt. Az empirikus felmérést a szerző – a különböző kérdések megválaszolása érdekében – három fő módszertan alkalmazásával végezte. A jelölt több mint 9000 ingatlanról készített ingatlankatasztert, feltárva ezzel az egyes lokációk infrastrukturális ellátottságát, közlekedési helyzetét, az ingatlanállomány minőségét és területhasználati megoszlását, valamint a külterület településföldrajzi jellemzőit. Kérdőíves felméréssel megvizsgálta a helyi lakosság demográfiai összetételét, térhasználatuk főbb jellegzetességeit és a szuburbanizációhoz kapcsolódó attitűdjeiket. A kutatás során a felmerült ellentmondásokat, külterületekkel kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket a helyi önkormányzatok és civil szervezetek szakembereivel készített interjúk segítségével tárta fel a szerző.

A bizottság méltatta a jelölt széles szakirodalmi tájékozottságát, mert a disszertációban a szuburbanizáció, a városfejlődés, a hazai és közép-európai településföldrajz szakirodalmi háttérét egyaránt áttekintette, illetve kitért a tanyahálózat kérdéseire is. Vasárus Gábor alaposan ismertette a lakóhelyi szuburbanizációt, a fogalmi keretek megalapozása érdekében definíciós gyűjteményt készített, ami az opponensek véleménye szerint rendkívül hasznos, ezáltal a dolgozathoz szükséges ismereteken is túlmutat a szerző felkészültsége.

Az opponensek véleményükben kiemelték a disszertáció legfontosabb erényeiként a következőket:

- A dolgozat olyan településföldrajzi témakört hozott vissza az akadémiai diskurzusba, amely a mainstream kutatások mellett háttérbe szorult az elmúlt évtizedben.
- A külterületek átfogó tipizálása, a külterületi típusok történeti, településföldrajzi jellemzőinek, demográfiai, gazdasági és környezeti kihívásainak a bemutatása.
- Hagyományos településföldrajzi módszertan magas színvonalú alkalmazása az empirikus kutatásban. Különösen értékes a társadalmi következmények bemutatása, amely saját empirián alapul, izgalmas, idézett interjú részletekkel.
- Nem szokványos a klasszikus településföldrajzi disszertációkban, hogy a szerző az esélyegyenlőség elveit szem előtt tartva foglalkozik a nők helyzetével.
- A külterületi lakóhelyi szuburbanizáció térszerkezeti modelljének kidolgozása.
- Új, egyedi kutatási eredmények a külterületi szuburbanizáció folyamatáról, amelyek hozzájárulnak a diszciplína tovább fejlődéséhez.

Az opponensi vélemények és a vita során kritikaként vetődött fel, hogy a szerző a külterületi szuburbanizációval kapcsolatos folyamatokat nem helyezte el globális településföldrajzi, társadalmi és közgazdasági modellek elméleti kereteiben.

A színvonalas szakmai vitát követően Vasáros Gábor eddigi szakmai tevékenysége, vizsgái, értekezése és védeése alapján 100%-os értékeléssel (*summa cum laude*) szerezte meg a PhD fokozatot. Az eredményes szerepléséhez ezúton is gratulálunk és további sikeres, a geográfus szakmát egyaránt kiemelkedő eredményekkel gazdagító életpályát kívánunk!